

IZVESTAJ O PUTOVANJU U BRISEL I UČESTVOVANJU NA KONFERENCIJI EAPN O BESKUĆNICIMA

11th Meeting of People Experiencing Poverty Brisel, 10-11 maj 2012

Branislava Žarković, Housing Centar, Beograd

Kao predstavnica Mreže za borbu protiv siromaštva Srbije, u svojstvu posmatrača, prisustvovala sam 10. i 11. maja 2012. godine 11 evropskom sastanku ljudi koji su iskusili siromaštvo (11th European Meeting of People Experiencing Poverty). Ova vrsta sastanaka se organizuje redovno jednom godišnje i svake godine je drugačija tema sastanka.

Tema ovogodišnjeg sastanka bila je:

BESKUĆNIŠTVO I PRAVO NA STANOVANJE U VREMENIMA KRIZE Da li je imati krov nad glavom dovoljno za osećati se kao kod kuće u EU 2012?

Cilj sastanka bio je da se :

- Razvija participacija lica koja su iskusila siromaštvo
- Ojača vidljivost borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti
- Prepozna hrabrost onih koji su iskusili siromaštvo da javno govore o tome i da se angažuju u borbi da unaprede svoju realnost
- Učine vidljivim veze između različitih nivoa – lokalni, regionalni, nacionalni, EU

Na konferenciji su razmenjena mišljenja o tri ključne teme:

1. Koje su bitne promene uočene u pogledu beskućništva i prava na stanovanje u periodu 2008-2012
2. Koje su „dobre“ i „loše“ prakse vezane za borbu protiv beskućništva identifikovane do sada
3. Kako najbolje dizajnirati nacionalne, regionalne i lokalne politike da bi omogućile ostvarenje prava na stanovanje i pristup uslugama za beskućnike

Delegati su razmenili svoja mišljenja koristeći tri različite metode:

1. Kreativne prezentacije delegata
2. Radionice gde su učesnici razgovarali o tri osnovne teme konferencije
3. Dijalozi u kojima su rezultati radionica predstavljani političarima i gde su se kroz daljnji razgovor sa političarima donosili zaključci i preporuke.

Osnovni ton koji je dominirao konferencijom jeste da se u svim zemljama EU uočavaju **nove forme beskućništva**, kao posledica krize koja se svuda oseća. Profil beskućnika se menja - sve je više žena beskućnika, porodica, lica koja su radila ali usled bolesti nisu uspela da ostvare pune penzije, lica koja rade ali imaju veoma male prihode od kojih ne mogu da žive, imigranata, posebno imigranata bez dokumenata, Roma. Sve je više dece i mladih ljudi među beskućnicima ili slučajeva da ljudi dospevaju u beskućništvo jer gube posao usled

krize i ne mogu plaćati kredite ili troškove stanovanja. Nezaposleni su posebno izloženi riziku od beskućništva – u svim zemljama EU je registrovan porast nezaposlenosti i siromaštva.

Sve je očiglednije da se **beskućništvo može dogoditi svakome**, pogotovo u vremenima krize – to je bila jedna od najčešće prenošenih poruka, posebno kroz kreativne prezentacije.

U diskusijama su učestvovala lica koja su proživela situaciju beskućništva i njihova svedočanstva i predlozi bili su posebna vrednost ove konferencije.

Neke od diskusija bile su sledeće:

*Situacija beskućništva u većini zemalja se pogoršala, posebno za Rome. Bilo je puno registrovanih slučajeva izbacivanja i prisilnih iseljavanja u mnogim državama EU. Kriza je doprinela produbljivanju problema siromaštva i beskućništva. Periodični izveštaji EAPN iz svih država potvrđuju da je puno ljudi u Evropi ostalo bez stana jer nije moglo da otplaćuje kredite. **Javlja se nova grupa beskućnika koji izgledaju kao obični ljudi (Estonija).** Migranti nemaju prava na socijalnu pomoć (Irska). Ljudi su u dugovima (Češka). Ima puno nisko plaćenih poslova od kojih se ne može plaćati renta (Malta). Roditelji dece sa invaliditetom moraju napustiti posao i onda dobiju od države 25 Evra i od toga se ne može živeti (Estonija). Invalidi ne mogu da plaćaju rentu jer je invalidnina jako mala (Malta). Ljudi po izlasku iz zatvora ne mogu da nadju posao pa su osudjeni na ulicu (Češka). „Društvo i država ne daju šansu ljudima da žive normalno, posebno bivšim zatvorenicima. Kada neko hoće da radi a nema veština – ljudi ga obeshrabre umesto da mu pomognu i on završi na ulci. TABU je pričati o siromaštvu (Malta). Kada te uhvati policija jer spavaš a ulici ti dobiješ dosije u plociji i posle ne možeš dobiti socijalni stan jer imaš dosije (Irska).*

U zemljama koje imaju razvijenu strategiju za borbu protiv beskućništva primetan je pad beskućništva. U Škotskoj, na primer, zahvaljujući strategiji za borbu protiv beskućništva, saradnji svih institucija sistema, opštem konsenzusu da se beskućništvo eliminiše, registrovano je smanjenje beskućništva za 20 %. U zemljama koje nisu prepoznale važnost strateškog i sistemskog pristupa borbi protiv beskućništva, ono se povećava .

Naglašena je **važnost posmatranja beskućništva u širem kontekstu**, kao što predlaže FEANTSA¹ svojom ETHOS² tipologijom. Takođe je naglašeno da je potrebno voditi multisektorski dijalog jer je beskućništvo slojevit fenomen kome se mora strateški i sistemski pristupiti.

ZAKLJUČCI KONFERENCIJE

Najsiromašniji građani su najviše pogodjeni krizom i upravo oni snose najveće posledice krize. Tema beskućništva vrlo urgentna i ona postaje sve urgentnija zbog krize. Države ne pruzimaju dovoljno odgovornost za beskućnike.

Potrebno je u zemljama EU više ulagati u socijalno stanovanje. Mnogi ljudi postaju beskućnici usled nedovoljnih kapaciteta socijalnog stanovanja. Takođe je veliki broj praznih stanova a beskućnika je sve više. Potrebno je uvesti dodatno oporezivanje stanova koji se ne koriste.

Poruke sa konferencije su pročitane političarima okupljenim na završnoj plenarnoj sednici. Mišljenje organizatora EAPN je da je poruke važno upućivati političarima jer iako na prvi

¹ Evropska mreža organizacija koje se bave beskućništvom

² Definicijom beskućništva ETHOS su obuhvaćeni svi oni koji žive bez krova, bez kuće, u nesigurnom smeštaju i u neadekvatnom smeštaju, uključujući npr i infrastrukturnu neopremljenost ili visoku pretrpanost stanova.

pogled izgleda da političari ne mare za njih, ipak se promene dešavaju. Za promene je potrebno vreme.

Neke od pročitanih poruka beskućika upućnih političarima bile su:

- Sramota je za tako bogate zemlje kao što je EU da imaju toliko siromašnih. Svaka vlada treba da se zapita kako su obećavali smanjenje siromaštva a ono se čak povećalo.
- Beskućnici se osećaju napuštenim od strane političara
- Svi ljudi imaju prava na pristojan život, bez obzira koji posao rade.
- Cena stanovanja raste i sve je nepristupačnija. Sve više ljudi ide ka siromaštvu i beskućništvu. Potrebno je odvajati više novaca za socijalno stanovanje.
- Potrebno je više treninga i zapošljavanja za beskućnike. Imati posao je deo participacije u društvu, imati posao znači biti uključen.
- Potrebno je učiniti kraj dugom boravku beskućnika u prihvatilištima, tamo se gubi dostojanstvo. Potrebno je beskućnicim što pre ponuditi trajni smeštaj pa onda raditi sa njima i pomoći im da stanu na svoje noge – program HOUSING PLUS koji zastupa FEANTSA.
- U školama treba deci govoriti o beskućnitvu
- Potrebna je što veća participacija beskućnika. Ljudi se boje i stide da govore
- „Dobro je biti ujedinjen, zajedno u nečemu, osećam se bolje“ - reči jedne od žena sa iskustvom beskućništva.

Konferencija je bila prenošena uživo preko sajta <http://webcast.ec.europa.eu>

Veoma sam zadovoljna što sam imala priliku da prisustvujem ovoj konferenciji, posebno iz razloga što je Hausing Centar nedavno završio obimno istraživanje o beskućništvu u Srbiji. Istraživanje je pokazalo pojavu novih grupa beskućnika i u Srbiji, identifikovalo niz sistemskih uzroka beskućništva, veoma sličnih onima koji postoje u zemljama EU i potrebu da se problemu beskućništva u Srbiji što hitnije sistemski i strateški pristupi.

U PRILOGU:

- fotografije sa konferencije

Branislava Žarković
Beograd, 25. maj 2012.